

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
SAJA KÜMNENDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Skype ärirakenduse vahendusel

22. mai 2020.a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Ivo Pilving, riigikohtunik
Juhan Sarv, riigikohtunik (asendusliige)
Virgo Saarmets, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Indrek Parrest, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik (asendusliige)
Iris Kangur-Gontšarov, Harju Maakohtu kohtunik
Kristjan Siigur, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Jaanus Tehver, Eesti Advokatuuri esimees
Marju Agarmaa, Õiguskantsleri Kantselei, õiguskantsleri vanemnõunik
Andres Parmas, riigi peaprokurör

Teised osalejad:

Tiina Pappel, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Sirje Kaljumäe, Tartu Halduskohtu esimees
Kaupo Kruusvee, Tallinna Halduskohtu esimees
Liivi Loide, Tartu Maakohtu esimees
Astrid Asi, Viru Maakohtu esimees
Meelis Eerik, Harju Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Tiina Ereb, Tartu Ringkonnakohtu, Halduskohtu ja Maakohtu kohtudirektor
Elari Udam, Harju, Viru ja Pärnu Maakohtu, Tallinna Ringkonnakohtu ja Halduskohtu kohtudirektor
Hans Moks, Tartu Maakohtu kinnistus- ja registriosakonna kohtudirektor
Kerdi Raud, Riigikohtu direktor
Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik
Kristi Kirsberg, kohtute kommunikatsioonijuht
Raivo Aeg, justiitsminister
Viljar Peep, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi kohtute talituse juhataja
Küllli Luha, Justiitsministeeriumi kohtute talituse analüütik
Siret Jürgenson, Justiitsministeeriumi kohtute talituse nõunik

Juhatas: Villu Kõve, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Protokollis: Eneli Kivi, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna nõunik

Algus: 22.05.2020.a kell 10.00

Lõpp: 22.05.2020.a kell 12.55

Istungi päevakorras on:

- 1. 26.03.2020.a KHN-i 109. elektroonilise istungi protokoll kinnitamine** – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN kinnitab 26.03.2020.a KHN-i 109. elektroonilise istungi protokoll
Materjalina lisatud protokoll.
- 2. Kohtu esimeeste aruandlus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – kohtu esimehed
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Materjalina lisatud aruanded

3. **Võrdlev kokkuvõtte esimese ja teise astme kohtute menetlusstatistikast – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsministeerium, Külli Luha
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks
Materjalina lisatud võrdlev ülevaade 2019. aasta menetlusstatistikast
4. **Harju Maakohtu esimehe kohustuste täitmise järelevalve aruanne ja rakendusplaan – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – Justiitsminister Raivo Aeg
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks
Materjalina lisatud komisjoni aruanne ja Justiitsministeeriumi aruande rakendusplaan
5. **Esimese ja teise astme kohtu koosseisu kehtestamise ja teenistuskohdade liigitamise kord – KS § 41 lg 3 p 4 ja ATS § 11 lg 6 alusel** – Justiitsministeerium, Siret Jürgenson
Otsuse projekt: KHN avaldab arvamust
Materjalina lisatud käskkirja projekt ja memo
6. **Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel** – Riigikohtu esimees Villu Kõve
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub

Päevakorra muutmist ei toimu ja päevakord kiidetakse heaks.

1. **26.03.2020.a KHN-i 109. elektroonilise istungi protokoll kinnitamine** – Riigikohtu esimees Villu Kõve

Otsus: KHN kinnitab 26.03.2020.a KHN-i 109. elektroonilise istungi protokoll

2. **Kohtu esimeeste aruandlus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel** – kohtu esimehed

V. Kõve: Kuidas eriolukorras on kohtud toime tulnud? Kui arvestada, et sügisel võib tulla uus ebastabiilne periood, siis kas peaksime kohtu poolt vaadates muutma midagi seadusandluses või vajavad kohtud ressursse juurde? Kuidas videoseadmete kasutamine on õnnestunud ja mida võtta ette videoistungite pidamise parandamiseks?

Harju Maakohtu esimehe aruanne – Meelis Eerik

Meelis Eerik annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Harju Maakohtus 2019. aastal. Kohtunikke vahetus kuus, sekretäre 15. Suurem kohtunike põlvkonn vahetus on läbi saanud ja järgmine laine tuleb viie aasta jooksul. Tõsiseks probleemiks on personalikulude selgelt ebapiisav tase, mille tõttu sekretärid vahetuvad. Palgatasemel konkureerime kaubandusvaldkonnaga, aga samal ajal nõuame inimestelt täpsust ja süsteemide tundmist. Kohtusse esitatakse varasemaga võrreldes rohkem tsiviilasju, asju lahendatakse küll kiiremini, kui eelmine aasta, aga asjade jääk ikkagi kasvab. 2018. aastal tuli sisse 14 400 asja, 2019. aastal aga 16 000 asja. Võrreldes 2018. aastaga on keskmine menetlusaeg natukene vähenenud. Vanade tsiviilasjade number on mõnevõrra suurenenud ning eelmisel aastal on Harju Maakohtus tegeletud vanade tsiviilasjadega. Tsiviilkohtunike töökoosoleku arutelul peatati ühele kohtunikule asjade jagamine ja kui aasta alguses oli kohtunikul 44 vana asja, siis aasta lõpus kaheksa. Kriminaalasju on vähem sisse tulnud. Eeluurimiskohtunikud ja täitmiskohtunikud lahendavad viiekesi ligi 4000 asja ning nende koormus on jäänud samaks või suurenenud. Eelmisel aastal tuli sisse kuus suurt kriminaalasja, millest ära lahendati viis. 2018. aastal oli kõikidel kohtunikel kalendrid täis suurte asjade tõttu, kuid uute kohtunike tulekuga on olukord paremaks muutunud. Väärteoasjades lahendati rohkem asju kui kohtusse sisse tuli ja keskmine lahendamise aeg oli kiirem ning lahendamata asjade arv vähenes mõnevõrra. Asjade lahendamise kvaliteet on ühtlane ja paremuse suunas. Kokkuvõttes on olukord väga hea, kuigi töötati ülekoormuse ja alarahastuse tingimustes.

Kriisiajal tekkis mõningatel inimestel kerge paanika, aga oli ka ignorantsust – kumbki ei ole hea. Majas oli üks teadaolev Covid-19 juhtum inimesel, kes töötas avatud kontoris ning teabe saamisel reageeriti

koheselt. Kõik töötajad saadeti koju ja maja oli valvekohtunike eeliskasutuses. Selgus, et paljudele meeldib tööl käia. Õige otsus oli tööle võtta IT-juht, kes oli eriolukorra ajal asendamatu. Uude valgusesse sattus Harju Maakohtu mobiilirakendus, mis toimis väga hästi. Nädalastatistika kriisiolukorras näitas tavapärasest töötempot. Maske ei olnud kohtus kohe, kuid ka mujal riigis ei olnud kohe maske ja koostöö sellises olukorras oli hea. Kriisist väljumine on isegi keerulisem kui sisenemine. Näha on, et tsiviilasjade hulk kasvab jätkuvalt. Tegeletakse kriminaalmenetluses saalide küsimustega. Oleme jõudnud mõtetega tagasi vanasse Liivalaia majja, kus on vahistatute kambrid olemas. Harju Maakohtu uues majas on tehniline võimekus virtuaalistungite pidamiseks olemas. Teise viirusepuhangu tekkimisel töötatakse taas nii palju kodust kui võimalik. Ei kujuta ette suurte kriminaalistungite pidamist virtuaalselt.

Villu Kõve ja Meelis Eerik arutasid pankrotiasjades kohustuslike istungite pidamise vajaduse üle. Pankroti välja kuulutamine peaks olema võimalik ka ilma istungita ning juhul kui see ei ole hetkel selgelt selliselt reguleeritud, siis tuleb selline muudatus sisse viia. Probleemiks on, et kõigil menetlusosalistel ei ole virtuaalvõimekust või arvutid ei ühildu uuemate süsteemidega.

Pärnu Maakohtu esimehe aruanne – Rubo Kikerpill

Rubo Kikerpill annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Pärnu Maakohtus 2019. aastal. Tsiviilasjade arv võrreldes varasema aastaga kasvas peaaegu 21% ja on viimase üheksa aasta kõige kõrgemal tasemel. Kohtunikke on vähe ning see on tekitanud olulisi probleeme ja tulemus kajastub osades menetlusliikides menetlustähtaegade pikenemises. Hagiasjades on menetlusajad vähenenud, samas hagita asjades on menetlusaeg pikenenud. Kriminaalasjades on toimunud üldine sissetulevate asjade kerge langus ning seetõttu eelmise aasta viimases KHN-is otsustati tuua üks kriminaalkohtuniku koht Kuressaarest Pärnusse. See kohtunik hakkab lahendama tsiviilasju ning aitab kaasa sellele, et tsiviilasjade lahendamise tempo ei alaneks. Vanade asjade arv on veidi kasvanud, kuid seda probleemi seostaks üldise tsiviilasjade arvu kasvuga. Ülejäänud asjadega on olukord Harju Maakohtuga üldiselt sama.

Eriolukorras Pärnu Maakohtus karne reegleid ei kehtestatud. Loodeti inimeste teadlikkusele ja selline lähenemine toimus. Menetlusosalised kannavad vajadusel maske. Istungeid on vähe ära jäänud. Kriminaalmenetluses olid mõned istungid, kus vangla palus istungi ära jätta, et ei oleks vajalik vanglast isikuid transportida istungitele kohale. Kohtunikud ja teised menetlusosalised on valmis olnud istungitel osalema. Kuressaare kohtumajas, arvestades olukorda Saaremaal üldiselt, kontaktistungeid ei toimunud ja töö käis video vahendusel. Pärnu Maakohtu kohtumajades haigestunud ei tuvastatud. Tavapärase töökorraldus on taastumas. Enamus inimesi on naasnud töökohtadele. Istungite osas püütakse mahajäämust tasandada. Tehnilised probleemid on olnud samad võrreldes teiste kohtutega, kuid koostöös Justiitsministeeriumi ja RIK-iga on saadud piisav arv sülearvuteid ja see on tänases olukorras palju aidanud. Maksekäsuosakonda sülearvuteid ei saadud ning sealsetele töötajatele paigaldati statsionaarsed arvutid koju. Mingeid olulisi minetusi õigusemõistmise vaates kohtu poolt ei esinenud.

Villu Kõve ja Rubo Kikerpill arutlesid Pärnu Maakohtu videoseadmete ja -konverentside kasutamise probleemide üle. Pärnu Maakohtus on varustus eelduslikult samal tasemel, mis teistes kohtutes. Ilmselt oli süsteem ülekoormatud ja ühenduste loomine oli seetõttu keerulisem. Raplasse ja Paidesse paigaldati uued videokonverentsiseadmed, mis ei võimaldanud head ühendust luua, sest tekitavad kaja. Pärnu Maakohtus olid töötajad juba varasemalt videoistungite harjunud, need toimusid kiiremini ja ladusamalt ning seadmed töötasid alati. Koormus on nüüd vähenenud ja videoistungeid on võimalik pidada.

Villu Kõve ja Rubo Kikerpill arutlesid eriolukorras õigusemõistmise võimaluse üle Saaremaal ja Hiiumaal. Algselt oli probleem Paides ja Saaremaal arestimajadega videoistungite pidamisega. Kokkuvõttes saadi videoühendus arestimajadega tööle. Igapäevaselt videolahenduste kasutamine kriminaalmenetluses on pigem eriolukorras toimetulemiseks, kuid eelistatakse istungi pidamist kohtusaalis, sest videoistungite pidamisel võib tekkida probleeme kaitseõiguse tagamisega, kuna kahtlustatav ja advokaat ei saa silmast-silma vestelda.

Tartu Maakohtu esimehe aruanne – Liivi Loide

Liivi Loide annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Tartu Maakohtus 2019. aastal. Murekoht on jätkuvalt paljude kohtuametnike madal palgatase. Võrdluses vabariigi keskmise palgaga on istungisekretäride palk langenud, hoolimata sellest, et oleme mõnevõrra saanud palka tõsta. Protsendina keskmisest on siiski palk langenud ja jääb alla kaubandustöötajate palgale,

aga nõuded kohtuametnikele järjest tõusevad. Omniva kulude kasv on enneolematu. Riik kulutab postiteenusele ebanormaalselt palju vahendeid olukorras, kus majast väljamineva posti hulk väheneb umbes kolmandiku võrra. 2020. aasta Tartu Maakohu postikulu hakkab olema umbes 200 000 eurot. Ei kujuta ette, kuidas olukorda lahendada, kuid praegu toimuv iseloomustab raha kasutamist riigis ja paratamatult puudutab kohut, kuna kohus on kulutuse tegijaks. 2019. aastat alustati 35 kohtuniku asemel reaalset 30 kohtunikuga – 14% kohtunike kohtadest olid täitmata või kohtunikud olid erinevatel põhjustel töölt eemal. Toimunud on muutusi ja käimas on kaks konkurssi. Lähiaastatel on kohut ees ootamas põlvkonnvahetus. Olukorras, kus kohtunike kohad ei olnud täidetud, oli asjade arv tugevas tõusus – tsiviil-, kriminaalmenetlusasjades 11% ja väärteoasjades 14%. Kohtu jõudlus oli valdavalt positiivne ja kohus tegi tööd täistuuridel. 4 kuu andmete põhjal on asjade saabumine tõusutrendis. Kriis ei ole asjade arvu vähendanud. Tartu Maakohus on saanud juurde ühe kohtuniku ametikoha.

Kohus on kriisis hästi hakkama saanud. Kriisi alguses töötasid Tartu Maakohus, Tartu Ringkonnakohus ja Tartu Halduskohus välja asutuste kriisijuhise ja selle järgi on töötatud. Suurem osa ametnikest on võimalusel teinud kaugtööd. Tagatud on vajalikud turvameetmed. Kohtus kriisi ajal haigestumisi ei olnud. Kriisiajale iseloomulikult suurema jõudlusega on töötanud tsiviilkohtunikud, kus oli võimalus kirjalikule menetlusele üle minna. Süüteomenetluses toimusid valdavalt lihtmenetlused. Tõsine probleem on üldmenetlustega. Üheks probleemiks on kodanikega virtuaalsaalides ühenduse loomine. Kohtunikud töid välja ka professionaalsete menetlusosaliste võimetuse kohtuistungitest osa võtta. Kriisi lõpus oli probleemiks, et süüdistaja keeldus saali tulemast. Probleemiks virtuaalsaalid ja tehnika, kuna varustatus ei ole kõikides kohtumajades veel küllaldane. Virtuaalsaalidega ühendus arestimajade, vanglate ja professionaalsete menetlusosalistega toimib. Suuremat soovi aga virtuaalse kohtupidamisega edasi minna ei ole, sest kohtupidamine hakkab kaotama selliselt nii oma nägu kui ka autoriteeti. Probleemiks ühenduste kvaliteet, ühendus hakib, helikvaliteet halb ja tekib kaja. Suurt osa protokollidest ei ole võimalik teha digiprotokollina, kuna helikvaliteet väga halb ja ei saa otse salvestada. Virtuaalistungitega on kohati ka topelt ajakulu. Tartu kohtutel on välja töötatud ka kriisist väljumise kava. Töötajatel on võimaldatud jätkata kaugtööd suvepuhkuste perioodi lõpuni. Terviseametilt on küsitud seisukohta saalidesse lubamise osas ja vastav juhised on töötajatele saadetud. Suurema osa istungitest saab tuua tagasi saali.

Villu Kõve uuris KoRo töökorralduse kohta. KoRo on harjunud töötama kaugtööl ning osakonnas on kõik toimunud.

Juhan Sarv palus rääkida juhtumist, kus Tartu Maakohus pidi rentima istungi pidamiseks ruumi, kuid ühe advokaadi käitumise tõttu tuli istung edasi lükata. Liivi Loide andis juhtumist ülevaate. Jaanus Tehver taunis juhtumit advokatuuri poolt ning leidis, et tegemist on aukohtu teemaga.

Andres Parmas palus tuua näiteid olukordadest, mil prokurörid ei ilmunud kohtusaali. Astrid Asi ja Liivi Loide esitasid näiteid. Andres Parmas kinnitas, et riigiprokuratuuri poolt eeldati prokuröride osalemist istungitel vähemalt virtuaalselt. Andres Parmas palus saata prokuratuurile infot juhtumitest, kus ei olnud võimalik kohut pidada seetõttu, et prokurör ei ole osalenud istungil.

Viru Maakohu esimehe aruanne – Astrid Asi

Astrid Asi annab ülevaate õigusmõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Viru Maakohus 2019. aastal. Eelmine aasta oli Viru Maakohu jaoks harukordne, kuna kõik kohtuniku kohad olid terve aasta jooksul täidetud. Peaaegu kõikides menetlusliikides vähenes menetluste keskmine aeg. Veidi kasvas majja tulnud kohtuasjade arv, eelkõige tsiviilasjade arvelt. Personali osas on sarnaselt teiste kohtutega suureks probleemiks madal palk. Viru Maakohu vaates on kõige problemaatilisem tõlkide palgatase. Eelmisel aastal läks ära kaks tõlki ja uute leidmine on keeruline. Suur vajadus on saada tõlgikohtasid juurde, eelkõige Narva, et tagada kohtu poolt tõlge ka kõikides tsiviilasjades. Menetlusosaliste kaasa võetud tõlkijate kvaliteet ei kannata kriitikat ja seetõttu on õigusmõistmise kvaliteet nende isikute jaoks võrreldes teistega oluliselt kehvem.

Kriisis saadi suures pildis hästi hakkama. Sellel perioodil lahendati rohkem asju, kui kohtusse tuli. Edasi lükati alla 30% istungitest, mis on võrreldes tavapärase olukorraga samas suurusjärgus. Viru Maakohu jaoks oli kaugtööle üleminek lihtsam, kuna varasemalt oli seda palju rakendatud ning inimestele oli töövorm tuttavam. Viru Maakohus kasutati juba varasemalt digitoimikut ja suureks abiks oli prokuratuuriga kokkulepe, millest tulenevalt lihtmenetluses saadeti toimiku koopiad e-toimiku vahendusel. Üllatuslikult tekkis kõige suurem probleem digidokumentide saatmisel vanglatega ennetähtaegselt vabastamise asjades, kus vangla peab saatma kohtule isikutoimiku, mis täna on

peaaegu võimatu. Selleks, et saada vanglalt andmeid, peab vangla toimikud skaneerima ja saatma e-posti vahendusel. Kindlasti tuleb ministeeriumil probleemile lahenduse leidmisega edasi tegeleda. Pigem peab olema reegel, et kõik vangla dokumendid saadetakse kohtusse digitaalsel kujul. Positiivseks oli enamiku Viru Maakohtu inimeste suhtumine, mis oli orienteeritud lahenduste leidmisele. Vähemuses oli isikuid, kes sattusid paanikasse või ignoreerisid teemat. Kõige suuremaks takistuseks virtuaalsele kohtupidamisele on üldine digioskuste madal tase riigis. Ka kohtus oli inimesi, kes vajasisid järeleaitamist. Oli vajalik õpetada prokuröre ja advokaate, aga ka kõiki teisi menetlusosalisi. Elementaarsete digioskuste omandamine vajab riiklikult tegelemist. Perioodi lõpuks oli professionaalsete menetlusosaliste osas olukord üsna hea. Alguses oli probleeme arestimajadega. Tavalist videokonverentsi tehti, aga virtuaalruumide kasutamine oli mõnevõrra konarlik. Selleks, et järgmisel korral oskaksid inimesed kasutada virtuaalruume ja videoseadmeid, on vaja teha koolitusi koostöös kohtu sekretäride, PPA ametnike, RIK-i ja SMIT-i inimestega. Riigi tasemel on erinevates haldusalades erinevad piirangud erinevate videokeskkondade kasutamiseks – see vajab riigi tasemel lahendust. Vangla valmisolek otsida probleemidele lahendusi oli kesine. Uue laine tulekul tuleb mõelda, kuidas lahendada olukord, et üldmenetlused ei veniks, kuna ei saa vanglas olevate süüdistatavatega istungeid pidada. Lahendus tuleb leida ja ei ole mõeldav, et hakatakse vahialustega üldmenetlusi kaugesse tulevikku edasi lükkama. Takistuseks on jätkuvalt saalide varustus nii digitoimiku kasutamise seadmete kui ka videokonverentsiseadmete osas. Probleem oli juba varasemalt, kuid peale eriolukorda kindlasti videoistungite arv tõuseb veelgi. Vajalikud seadmed tellisime enne eriolukorda, aga siiani ei ole neid saadud. Kui seadmeid ei saa, siis tuleb välja mõelda alternatiivsed lahendused. Menetlusseadustikud peaksid edaspidi reguleerima selgelt küsimused, millistes olukordades on videoistungite pidamine võimalik ja digidokumendi esitamine aktsepteeritav ning millistes olukordades mitte. Pankrotimenetluses istungi pidamise vajadus tekitas majasiseselt diskussiooni. Osa istungitest jäid ära, kuna inimesed ei olnud võimelised ühenduma virtuaalruumi ja ei tahtnud ka kohtumaja kohale tulla.

Villu Kõve soovis teada, kuidas kriisist väljumine on sujunud ja kui palju rahvast majades protsentuaalselt on. Viru Maakohtus on teenistujatele antud soovitusel, et võimalusel jätkata kaugtööd ja väiksemates asjades, kui on võimalik kasvõi osaliseltki, tehakse virtuaalistungeid. Varasemaga võrreldes on majas vähem inimesi.

Villu Kõve ja Astrid Asi arutlesid üldmenetluse eripära üle. Virtuaalruumis saab pidada väiksemaid, ühe vabaduses oleva süüdistatavaga, üldmenetlusi. Kui isik on aga vahi all, siis on probleemiks kaitsja ja süüdistatava vaheline suhtlus. Täna vangla ei võimalda isikule ühtegi tehnilist seadet, et ta saaks istungi ajal suhelda advokaadiga. Suuri istungeid üldmenetluses, kus on 10 või rohkem süüdistatavat, täna virtuaalruumis pidada ei saa. Villu Kõve palus ministeeriumil leida võimalusi üldmenetlustes esinevate probleemide lahendamiseks ning arendada edasi virtuaalvõimekust, et vanglast oleks võimalik kaitsjatega suhelda. Tuleb välja töötada lahendus, mis võimaldaks ka kõige karmimate piirangute ajal kohtuasju menetleda. Vajadusel tuleb sügiseks seadust muuta, et kaitseõigus oleks tagatud. Andres Parmas märkis, et virtuaalselt üldmenetluse istungit pidada on võimalik ning Tartu Maakohtu hiljuti pidas istungit selliselt ja esitati ka tõendeid sellisel viisil. Seega üldmenetluse istungite pidamine virtuaalselt on võimalik, kuid tuleb tagada seadmete töökindlus suure koormuse all. Liivi Loide hinnangul asjades, kus menetlusosalisi on palju, ei pääse ikkagi mööda sellest, et istungit on vaja saalis pidada.

Ivo Pilving, Liivi Loide, Viljar Peep ja Jaanus Tehver arutlesid vastu võetud kobarseaduses sätestatud virtuaalistungite pidamise võimaluse ulatuse üle. Viljar Peep kinnitas, et töö lahenduste leidmise osas jätkub ning KrMS-i muudatuste osas on plaanis juuliks ette valmistada väljatöötamiskavatsus.

Tallinna Halduskohtu esimehe aruanne – Kaupo Kruusvee

Kaupo Kruusvee annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Tallinna Halduskohtus 2019. aastal. Suuremaid personalimuutusi 2019. aastal ei toimunud, kohtunike osas ei olnud üldse liikumist ning kõik kohad olid täidetud. Halduskohtus on põhiline põlvkonnvahetus toimunud. Saabunud kohtuasjade arv kasvas 5%. Aasta lõpu seisuga oli jõudlus 8% negatiivne, kuid 2020. aasta esimese kvartali lõpuga oli jõudlus samavõrra positiivne. Asja lahendamise keskmine aeg on veidi kasvanud, aga on jätkuvalt väga hea. Aasta lõpu seisuga kasvas ka lahendamata asjade arv, kuid esimese kvartali lõpuks oli jõudlus jälle positiivne ning jäägi kasvu näha ei ole. Vanade haldusasjade mahu üle ei ole põhjust muret tunda.

Tallinna Halduskohus läks eriolukorra ajal üsna valutult üle kaugtööle. Kohtunikel ja juristidel olid olemas juba sülearvutid. Kohtudirektori ja IT-abiga võimaldati sülearvutid ka sekretärile ning kellel oli vaja,

said ka internetikaardid ning kuvarid koju viia. Halduskohus töötab suures mahus digitoimikutega ja videoistungid on kõigile tuttavad. Kaugtöö korraldus ei olnud uudne. Eriolukorra ajal istungeid pigem välditi ning tehti vaid hädavajalikke istungeid, nt kinnipidamiskeskusesse paigutamised. Üldiselt sai halduskohus keskenduda kirjalikele menetlustele. Kokkuvõttes töö jätkus, vaid veidi teises vormis. Kirjalikud menetlused võimaldasid natukene rohkem asju lahendada. Kui teisel poolaastal on rohkem istungeid, siis jõudlus võib madalamaks minna, kuid aasta kokkuvõttes peaks olema näha, et töö jätkus tavapärasel tempos. Aitas kaasa meie senine tehniline valmisolek, IT-lahendused, digitoimik, videokonverentsi võimalused, HKMS on piisavalt paindlik ja inimesed võtsid uues vormis töötamise mõistvalt vastu. Kriisist väljumisel on soovituslik jätkata tööd analoogselt kriisiajaga ning kellel vähegi võimalik, teha kaugtööd. Istungeid tehakse võimalusel video vahendusel ning saalis istungite pidamisel kantakse vähemalt mai lõpuni maske. Hetkel on ainult ühes saalis videokonverentsi võimalus, kuid loodame ühte saali saada videokonverentsiseadme juurde. Kahe saali paralleelne kasutamine võimaldaks videoistungeid rohkem pidada.

Villu Kõve palus välja tuua midagi, mis võiks takistada halduskohtu tööd ja mida saaks paremini teha, kui tuleb viiruse teine laine. Kaupo Kruusvee hinnangul teistsugust tööritmi ollakse valmis üldise heaolu huvides taluma, kuid see ei saa toimuda lõputult. Lõputult ei saa keskenduda kirjalikele menetlustele ning ühel hetkel tuleb istungeid pidada, kuna ka halduskohtus ei ole kohtunikul vaba valik, mis menetlusvormis asi lahendada. Kohtul peab olema menetlusosaliste nõusolek või väga hea põhjus, miks poolte tahtest vaatamata asi lahendada kirjalikus menetluses. Eriolukorra lõpus paistis, et inimesed, kellel ei ole kodus piisavalt häid töötingimusi, igatsevad tagasi kontorisse ja on tajuda nende väsimust.

Tartu Halduskohtu esimehe aruanne – Sirje Kaljumäe

Sirje Kaljumäe annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Tartu Halduskohtus 2019. aastal. Tartu Halduskohtus algas raske aeg juba enne kahe kohtunikukoha äravõtmist, kuna eelmine aasta oli suurte liikumiste ja muudatuste aasta. Aastat alustati üheksa kohtunikuga kümnest võimalikust. Aasta jooksul läks üks kohtunik ringkonnakohtusse ja kaks läksid pensionile, aasta teises pooles saadi juurde kaks noorkohtunikku, kaks Jõhvi kohtumaja kohtunikku said tööle Tartu kohtumaja. Liikumised avaldasid mõju töökoormusele ja jõudlusele, kuid kõiki asjaolusid arvestades ei olnud jõudlus väga halb. Liikumisi oli ka kohtujuristide hulgas. Kohtuistungisekretäride ja referentide madal palgatase ei ole tööturul konkurentsivõimeline. Mõnevõrra menetlusajad pikenesid, kuna pensionile minevatele kohtunikele ei jagatud asju kuus kuud enne pensionile jäämist ja töö jagunes ülejäänute vahel. Pikkade menetluste arv on suurenenud. Teised kohtunikud saavad pensionile minevate kohtunike jäägi endale, kuna ei ole võimalust, et pensionile jääv kohtunik lõpetaks enda asjad ise ära. Tuleks muuta regulatsiooni selliselt, et kohtunikud saavad enne pensionile jäämist enda asjad ära lõpetada. Asjade hulk oli enam-vähem eelmise aasta tasemel, kuigi 60 asja tuli vähem sisse kui 2018. aastal. Statistika näitas vanglaga seonduvate asjade vähenemist ning muude haldusasjade hulga mõningast kasvu. Peame tagama kiireloomuliste asjade lahendamise ja ka sisustama valvegraafiku ning seetõttu kohtunikud ei ole söendanud planeerida väliskoolitusi ja pikemaajalisi äraolekuid. Kahest ära võetud kohtuniku kohast ei ole üle saadud. Statistika näitab, et oleme hakkama saanud, kuid lahendame kiiresti ära kiireloomulised kaebused, esialgse õiguskaitse taotlused, Maksu- ja Tolliameti taotlused, Politsei- ja Piirivalveameti taotlused ja selle võrra võivad suuremad asjad jääda venima. Eriolukorra ja kriisisituatsioonis on laekunud uue iseloomuga esialgseid õiguskaitseid ja kaebusi vanglas kohaldatud piirangute peale.

Tartu kolme kohtuga tehti esialgne tegevuskava ja kriisist väljumise kava. Maja oli inimestest üsna tühi, majas tehti vaid hädapäraseid sekretäri ja referendi töid ja vahel oli majas mõni kohtunik. Istungeid pidasime asjades, kus ei saanud jätta istungit pidamata – PPA loataotluseasjad. Edasilükkamisi palju ei olnud, sest halduskohus lahendab asju põhiliselt kirjalikus menetluses. Edasi lükati istungid, kuhu olid kutsutud tunnistajad, kuna alguses ei kujutatud ette, kuidas virtuaalruum hakkab toimima ja kas tunnistaja ülekuulamine virtuaalruumis on võimalik. Halduskohtu jaoks ei ole videoistung uudne lahendus, kuna istungeid on selliselt peetud varasemalt ning videoistungeid tehakse ka tulevikus paljudes asjades. Video- või virtuaalistungite pidamise juurde ei peaks jääma, kuna haldusasjades käivad inimesed ise kohtus ning üksiku inimese olukord halveneks, kui peaks asjatundmatuna olema ekraani taga professionaalse menetlusosalisega. Tarkvara ja tehnilise võimekuse osas saaks paremini. Sekretärid vajaksid koolitamist ja julgustamist. Positiivne oli, et PPA võttis kriisi ajal omaks virtuaal- või videoistungite pidamise. Eriolukord muudab kindlasti sissetulevate asjade hulka ja iseloomu. Kohtusse on saabunud juba kaebusi ja tõenäoliselt tuleb ka kahjunõudeid. Vanglate asjades on kohustuslik

kohtueelne menetlus ja seetõttu ei ole need kaebused veel kohtusse jõudnud. Erinevate asutustega koostöös on kohtuteüleselt vajalik tehnilist võimekust parandada.

Sirje Kaljumäe andis Ivo Pilvingu palvel ülevaate posti liikumisest vanglatega eriolukorra ajal. Kohtu vaates probleemi ei olnud ning etteheiteid vanglale ei ole. Pandi tähele, et vangla ei edastanud vaideid piisava kiirusega Justiitsministeeriumile lahendamiseks, kuid põhjuseid ei oska nimetada.

Juhan Sarv soovis teada, kas juristide arv jääb ka pärast kohtunikukohtade äravõtmist samaks. Kaidi Lippus kommenteeris, et see on eelarvemenetluse teema ja 2021. aasta eelarve võimalused ei ole veel teada. Sirje Kaljumäe märkis, et ühe kohtujuristi koha on Tartu Halduskohus andnud kohtuteülese andmekaitse spetsialisti ametiülesannete täitmiseks. Tulevikus loodetakse, et andmekaitse spetsialist täidab omaette ülesandeid ja piiratud osas saab osaleda kohtuasjade menetlemises, mis puudutab andmekaitse teemasid, kuna tal on spetsiifiline teadmine.

Sirje Kaljumäe andis ülevaate halduskohtusse laekunud spetsiifilistest vaidlustest seoses eriolukorraga. Kokku on Tartu Halduskohtusse esitatud 39 koroonapandeemiaga seotud asja, millest 21 on esialgset õiguskaitsset, kaks riigi õigusabi taotlused ja 16 kaebused, millest enamus vanglatest. Üks kaebus, mis saadeti alluvusega Tallinna kohtule, oli peaministri korralduse peale. Eeldatavasti jõuavad kohtuni ka erinevad kahjunõuded.

Tallinna Ringkonnakohtu esimehe aruanne – Villem Lapimaa

Villem Lapimaa annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Tallinna Ringkonnakohtus 2019. aastal. Kriisiperioodil said kohtunikud ja ametnikud väga hästi hakkama. Esialgul oli kartus, et jõudlus oluliselt väheneb, kuna paljudele inimestele oli kodutöö harjumatu, kuid kõik sujus. Arvestades, et tegemist on kollegiaalse kohtuga ja arutati asju koosseisuga ning kolleegiumite nõupidamisetel, siis sidevahendeid kasutades kõik toimis. KIS-is olid kõik dokumendid tsiviil- ja haldusasjades olemas. Maakohtutest tulevates kriminaal-asjades ei ole KIS-is kõiki dokumente, kuigi KrMS näeb seda ette. Kohtujuristid ja kohtunikud said prokuröridega eeluurimisasjades kokkuleppele ja materjalid saadeti neile vahetult. Halduskolleegium läks täielikult üle digitoimikule ning halduskohtult ei nõuta enam pabertoimikuid ja varem alustatud asjades toimikuid ei täiendata paberitega. Kohtunikud otsustasid üksmeelselt, et teeme täieliku digipöörde. Tsiivilkolleegiumis otsustati, et kui maakohtus on menetlus pooleli ja ringkonnakohtusse tuleb menetluslik kaebus, siis maakohtust ei nõuta toimikuid välja. Asjades, kus maakohus on teinud lõpplahendi, soovitakse jätkuvalt toimikuid. Tegutseni aktiivselt õigusloomega. KrMS-i pakuti välja muudatus videokonverentside hõlpsamaks korraldamiseks apellatsioonistmes, mille Riigikogu võttis ka vastu. Ringkonnakohtus, eriti haldus- ja tsiviilasjades, lahendati asju kirjalikult nendes asjades, kus see oli võimalik istungimenetluste asemel. Kohtunikel kirjalike menetluste asjad otsa ei saanud. Nüüd hakatakse jälle korraldama istungeid. Kriminaalkolleegium on traditsiooniliselt kõige väiksemate jääkidega, kuna seal on kiirus ja operatiivsus eriti oluline ning kirjaliku menetluse asjad said kiiremini otsa ja seetõttu hakati varem istungeid planeerima.

2019. aastal vahetus tsiivilkolleegiumis kolm kohtunikku, mis mõjutas oluliselt kolleegiumi tööd. Kohtuteenistujate palgatingimused on Justiitsministeeriumiga olnud pikemat aega fookuses, et oleks võimalik kohtute lõikes ametnikele maksta võrdseid tasusid nii põhipalga kui tulemustasu osas ja ministeeriumiga selles osas töö jätkub. Halduskolleegium on otsustanud abistada tsiivilkolleegiumit. Halduskolleegium võttis enda menetleda kaebused täiteasjades ja juurdepääsuteede asjad hagita menetluses ja ka kohtuesimees lahendab osalise koormusega tsiviilasju, mis peaks andma leevendust tsiivilkolleegiumile.

Villu Kõve soovis teada, milline on tagasiside kohtunike enda ja ka menetlusosaliste poolt, et halduskolleegium lahendab tsiviilasju. Villem Lapimaa märkis, et menetlusosalised saavad lahendid kiiremini kätte ning ei ole negatiivset tagasisidet kuulnud. Kohtunike jaoks on tegemist huvitava väljakutsega.

Tartu Ringkonnakohtu esimehe aruanne – Tiina Pappel

Tiina Pappel annab ülevaate õigusemõistmise korraldamisest ja ressursside juhtimisest Tartu Ringkonnakohtus 2019. aastal. Eriolukorras tuli Tartu Ringkonnakohtus hästi toime. Jõudlus oli kõikides kolleegiumites positiivne, eriti halduskolleegiumis, kus oli võimalik rohkem kirjalikult menetleda. Igal nädalal toimusid Skype'i nõupidamised. Inimesed olid valdavalt kodutööl. Hakati katsetama virtuaalistungite pidamist. Kõigil kolmel kolleegiumil on nüüdseks virtuaalistungite pidamise kogemus

olemas. Kõige olulisem on, et istungisekretäridel on olemas teadlikkus ja suutlikkus istungit pidada ka olukorras, kui istungisekretär on saalis ja kohtunikud on kabinetis või kodus ja kuidas luua virtuaalruum oma arvutist. Probleeme oli professionaalsete menetlusosaliste võimekusega virtuaalistungist osa võtta ning ühel juhul tuli tuvastada advokaat hääle järgi, kuna advokaadi sülearvutil puudus kaamera. Advokatuur võiks kõikidele advokaatidele südamele panna, et nende seadmed peaksid olema varustatud kaameratega ja advokaatide puhul eeldaks tehnilist suutlikkust. Kodust töötavad kohtunikud esitasid palju kaebusi digitoimikute osas, kuna dokumendid olid valesti järjestatud ja halvasti skaneeritud, mis viitab puudujääkidele esimese astme kohtute kantseleide töös. Kaebused digitoimiku korrastatuse osas on kokku kogutud. Käima on läinud Tartu kohtumaja renoveerimise projekt ning igal nädalal toimusid nõupidamised kolme kohtu, Riigi Kinnisvara AS-iga ja Justiitsministeeriumiga ruumiprogrammi koostamiseks. Loodetavasti sügisel kuulutatakse välja sisearhitektuuri konkurss, mille tulemusel maja peaks saama uue ruumilahenduse. Plaanis on ammutada kogemusi Harju Maakohtu ehitamisel ja külastada Riigikohtu uut hoonet. Jaanuaris 2020. aastal kutsus ringkonnakohus kokku Eesti igast kohtust kohtujuristide esindajad, et lükata käima kohtujuristide institutsiooni arendusprojekt. Esimesel kohtumisel lepiti kokku töögrupid, kes hakkavad tegelema erinevate teemadega – kohtujuristide roteerumine, vanemkohtujuristi ametikoha sisustamine, kohtunikueksamiks ettevalmistamine, koolitused jne. Töögrupid esitavad 28. maiks oma nägemused ning 12. juunil peame Skype'i vahendusel järgmise nõupidamise. Tegevusse on kaasatud inimesed Riigikohtust ja Siret Jürgenson Justiitsministeeriumist. Kohtujuristide temaatikaga tuleks tegeleda süsteemsemalt kui seni. Vanemkohtujuristi pädevus tuleks seaduses täpsemalt määratleda, et nendest inimestest oleks kohtusüsteemile rohkem kasu. Seoses kohtuniku pensioneerumisega töötab Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegium kuni septembrini viie kohtuniku asemel nelja kohtunikuga. Ühtlasi kaotab kohus selleks ajaks kohtuniku kohaga kaasneva palgaraha. Ajutiselt täitmata kohtuniku kohast tulenevat ülekoormust aitaks lahendada asenduskohtuniku instituut. Teisalt oleks mõeldav ka kohtuniku kohaga kaasneva raha kohtule tagasi andmine, et oleks võimalik tasandada tekkivat ülekoormust näiteks täiendava kohtujuristi ametisse võtmisega. Tartu Ringkonnakohtus suurenes 2019. aastal sissetulnud kriminaalmenetlusasjade arv 8,5% ja väärteoasjade arv 14%, millega Tartu Ringkonnakohus jõudis asjade arvult Tallinnale järele (vrdl TlnRK kriminaalkolleegium sai 2019. aastal 1009 ja Tartu 981 kriminaalmenetlusasja – erinevus vaid 28 asja – ning kohtud said vastavalt 83 ja 81 väärteomenetluse asja – erinevus vaid 2 asja). Tallinnas lahendas asju seitse kohtunikku, kuid Tartus viis kohtunikku.

J. Sarv: Tallinna Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumis on kaheksa kohtunikku.

Ei välista, et tulevikus Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegium vajab täiendavat kohtuniku kohta. Eelmise aasta lõpuga lahendamata kriminaalasjade arv suurenes 12 asja võrra, mis moodustas 33% asjadest. Tsiviilkolleegiumis nii menetlusaeg kui sissetulevate asjade arv mõnevõrra vähenesid. Hetkel on Riigikogu menetluses kohtute seaduse ja TsMS muutmise seaduse eelnõu 175, mille tulemusena tulevikus registriasjades tehtud kande- ja järelevalvemenetluse määruste peale esitatud määruskaebusi peaks Tartu Maakohtu kaudu lahendama Tartu Ringkonnakohus. Eelnõus nähakse ette, et see toob Tartu Ringkonnakohtule kaasa täiendava lisakoormuse, umbes 50–60 määruskaebust aastas. Jälgime tähelepanelikult, kuidas asi käivitub ja kuidas see reaalselt töökoormust mõjutab. Ei ole välistatud, et tsiviilkolleegium vajab täiendavat kohtujuristi. Tsiviilkolleegium on esitanud ettepanekuid tsiviilkohtumenetluse tõhustamiseks. Tsiviilkohtumenetluse seadustikust tulenevalt võiks ringkonnakohtutel olla suurem võimalus lahendada asi kirjalikus menetluses, kui istungit vajalikuks ei peeta. TsMS § 647 võimaldab lahendada kirjalikus menetluses asi vaid siis, kui apellant ja vastustaja ei ole nõudnud asja lahendamist istungimenetluses. Teine ettepanek puudutas TsMS § 384, mille järgi hagi tagamise läbivaatamise tähtaeg peab olema esitamisele järgneval tööpäeval. Tsiviilkohtunikud leiavad, et tegemist on põhjendamatult lühikese tähtajaga ning võiks kaaluda tähtaja pikendamist. Tänu RIK-ile saadi ringkonnakohtu tsiviil- ja halduskolleegiumi saali üks portatiivne videokonverentsiseade, mis võimaldab oluliselt paremini istungeid virtuaalselt pidada. Ettepanek on RIK-ile täiendava sarnase seadme soetamiseks ka kriminaalkolleegiumi saali. Küsimusi on tekitanud justiitsministri 7. aprilli käskkiri, millega Justiitsministeeriumi sisevõrgu, riistvara ja IT-teenuste kasutaja on edaspidi kohustatud vähemalt kord aastas hiljemalt 1. septembriks läbima veebipõhise infoturbe koolituse ja läbima eksami. Varasemalt tuli koolitus ja eksam läbida iga kolme aasta järele.

Kaidi Lippus teeb ettepaneku arutada infoturbe eksami küsimust järgmisel kohtujuhtide nõupäeval.

V. Kõve: Kokkuvõttes tundub, et kohtud saavad hakkama. Kriisiolukorras on kriitiliseks kriminaalmenetluses üldmenetlused, kõige paremini saavad hakkama halduskohtud ja tsiviilasjades võib tulla probleeme, kui asjade arv suureneb.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

3. Võrdlev kokkuvõtte esimese ja teise astme kohtute menetlusstatistikast – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Külli Luha

K. Luha: Teen ettepaneku, et saadan tänase ettekande (2020. aasta ja 2019. aasta esimese nelja kuu menetlusstatistika võrdlus) slaidid kirjalikult. Tsiviilasjades lahendati valdavalt lihtsaid kirjalikke menetlusi ning pikkade menetluste osakaal on suurenenud. Slaididel jookseb erinevus eelmise aastaga võrreldes välja ning küsimuste tekkimisel saan kirjalikult vastata.

V. Kõve: Kas läheme statistika järgi paremaks või halvemaks?

K. Luha: Üldised keskmised näitajad on head. Tsiviilasjade jõudlus tuli valdavalt VÕS ja TsÜS asjade arvelt, kuid suuremad paljude menetlusosalistega tsiviilasjad on jäänud võrreldes üldmenetlusega ootele. Tänavu aasta esimese nelja kuuga on üldmenetluse asjade arv kasvanud. Kui on oluline, siis võime statistika võtta järgmise KHN-i päevakorda ja vaadata, kuidas olukord kujuneb. Hoiame menetlusnäitajatel rohkem silma peal praegu.

V. Kõve: Võtame informatsiooni teadmiseks. Rohkem huvitab meid 2020. aasta statistika, kui kriisi ja eriolukorra aasta on möödunud.

I. Parrest: Küsimus Justiitsministeeriumi esindajatele. Esimeeste aruandlusest nähtub, et probleemiks on kohtuametnike, sh sekretäride ja tõlkide jätkuv madal palgatase. See probleem on päris vana. Praegu on küll riigile majanduslikult raske aeg, aga kas Justiitsministeeriumil on hetkel mingeid konkreetseid plaane selle olukorra parandamiseks?

K. Lippus: Justiitsministeerium on esitanud RES lisataotlused. Eriolukorra tõttu neid arutatud ei ole ja veel ei ole infot 2021. aasta eelarve osas. Kohtute arengukavas on see küsimus käsitletud, selle järgi teeme oma RES taotlusi ka.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks

4. Harju Maakohtu esimehe kohustuste täitmise järelevalve aruanne ja rakendusplaan – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsminister Raivo Aeg

R. Aeg: Täna kohtuid, kohtunikke ja ametnikke, et pidasite eriolukorras vastu. Statistiliselt on kõik sujunud suurepäraselt ning mõnes asjas tulemuslikkus on isegi paranenud. Väike tagasilööki oli kohtuasjades, kus oli vajalik pidada istungit kohapeal, kuid loodan, et eriolukorra leevenedes on võimalik ka füüsiliselt toimuvate istungitega kohtuasjad ära pidada kiiremas korras. Oleme nüüd rohkem digiusku ning muutunud avatumaks ja vastuvõtlikumaks digimenetluse ja muude digiahenduste osas. Justiitsministrite nõukogu toimus video teel ning seal peaaegu erandlikult kõik ministrid kinnitasid, et tuleb tähelepanu pöörata justiitsvaldkonna digitaliseerimisele Euroopa Liidus. Loodame, et kriisi tõttu saab justiitsvaldkond digitaliseerimiseks nüüd ka Euroopa tasandil ressursi ja hoogu juurde. Usun, et kohtusüsteemile on samuti sellest suureks abiks tõendite vahetamisel, päringute tegemiseks. Kriisijäreldused kindlasti hakkavad alles kohtusse jõudma – erinevad hagid ja kaebused poliitiliste otsuste või ametkondade tegevuste suhtes. Kohtud peavad menetlema ja inimestele vastuseid andma, sest igaühel on õigus kohtulikule kaitsele.

Olen regionaalminister Jaak Aabi ja RKAS-iga rääkinud, et Tartu maja ehitusega minnakse edasi. Plaanis on ka Kuresaare kohtumaja renoveerimine. Järgmisel nädalal peaks regionaalminister Aab esitama plaani, kuhu suunata riiklike investeeringuid, et elavdada läbi riiklike investeeringute ka majandust nt ehitussektoris. Kaks kohtumaja on sobivad toetusmeetmete rakendamiseks.

Harju Maakohtu esimehe kohustuste täitmise järelevalve aruanne on valmis ning soovijatel on olnud võimalus sellega tutvuda. Esitatud küsimustele saime komisjonilt vastused. Komisjon on teinud head tööd, viinud läbi intervjuud ja pannud kirja järeldused. Järelevalve aitas välja selgitada, millised on

seadusandlikud kitsaskohad ja mille alusel Justiitsministeerium algataks eelnõud probleemide lahendamiseks. Kriisiajal said juba kobarseadusega paljud probleemid lahendatud ning on ka teisi kohtute tegevust puudutavaid eelnõusid antud Riigikogu menetlusse. KrMS-i revisjoni raames tuleb täiendada probleeme ja ettepanekud kokku koguda ja eelnõusse kirjutada. Loodame selle aasta sees eelnõuga Riigikokku minna. Aruandes oli ka ettepanekudi töökorralduse ja praktiliste probleemide lahendamise osas, need tuleb ministeeriumil kohtuga läbi arutada ja muudatused ellu viia. Riigikogu menetluses on ka see muudatus, et kohtunik saab peale pensionile jäämist enda asjad ära lõpetada ning selle perioodi eest makstakse kohtunikule lisatasu. Infosüsteemide küsimused jagunevad justiitshalduspoliitika ja kriminaalpoliitika osakonna vahel ära ja osakonnad peavad rakenduskavadega edasi töötama koostöös kohtutega.

Villu Kõve märkis, et Riigikohtul on paar märkust rakendusplaani osas, mis saadetakse kirjalikult.

Minister kinnitas pärast põgusat arutelu Villu Kõvega, et suurte üldmenetluste probleemi lahendamine on prioriteediks ja vajalik on tagada nii seadusandlik baas kui ka tehnilise varustatus.

Raivo Aeg selgitas, et Harju Maakohtu järelevalve aruande avalikustamine viibis, kuna minister soovis eelnevalt aruandega põhjalikult tutvuda. Lisaks selgitas minister infoturbe eksami osas, et küberturvalisuse temaatikat ei saa alahinnata. Eksami eesmärgiks on, et ei tekiks asjatuid turvariske. Küberhügieen muutub järjest olulisemaks ning on täiesti taunitav, kui oma lohakusest muudame kohtusüsteemi väljast poolt rünnatavaks või toimet pärssivaks.

Järgnes arutelu kohtusaalide turvalisemaks muutmiseks: klaasseintega eraldatud boksid menetlusosalistele, vastav ventilatsioon, respiraatorid. Liivi Loide ja Tiina Pappel kinnitasid, et nende majades juba tegeletakse ehituslike küsimustega ja sellega kohtusaalide turvalisemaks muutmise. Viljar Peep selgitas, et kohtute turvajuht tegeleb kaitseklaaside jm meetmete ühesuguse läbimõeldud rakendamisega. Minister selgitas, et tuleb mõelda laiemalt erinevatele nõudmistele, kuna sõltume Euroopa Kohtu ja Inimõiguste Kohtu standarditest.

Villu Kõve küsis ministrilt järgmise aasta kohtute rahastuse vähendamise kohta. Valitsuses on räägitud, et prioriteetsetes valdkondades tuleb tase säilitada. Eeskätt räägitakse sisejulgeolekust ning kohus on sellega haakuv teema. Justiitsüsteemi järjepidevus ja võimekus tuleb tagada ja selle eest tuleb seista. Palga korrektuurid peaks saama toimima KRAPS-iga kooskõlas.

Villu Kõve palus ministril kommenteerida sekretäride ja tõlkide palga muudatusi. Minister kinnitas, et probleemist ollakse teadlikud, kuid asjatuid lootusi ei taha anda. Praegu on liikumine eelarve kärpete poole. Järgmine lisaelarve tulekuga antakse raha pigem abipakettidele ja majanduse elavdamisele. Avaliku sektori palgatõusu minister ei usu. Kärpeid ei tohi aga teha inimeste arvelt, vaid pigem hakatakse vaatama majanduskulude ja investeeringute kokku tõmbamist. Ministri sõnul hetkel ei pea kärpetele mõtlema hakkama, aga see ei ole välistatud.

Tiina Pappel uuris, kas Omniva kõrgete postikulude probleemiga seoses on mingeid plaane? Viljar Peep märkis, et lahenduseks on kättetoimetamisreeglite kaasajastamine. Paberpost ei lähe odavamaks.

Meelis Eerik kommenteeris Harju Maakohtu rakendusplaani. Aruande rakendusplaanis on pigem ülesanded Justiitsministeeriumile ning aruandest ta ei leidnud seda, mida esimees peaks teisiti tegema hakkama.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks

5. Esimese ja teise astme kohtu koosseisu kehtestamise ja teenistuskohdade liigitamise kord – KS § 41 lg 3 p 4 ja ATS § 11 lg 6 alusel – Justiitsministeerium, Siret Jürgenson

S. Jürgenson: Avaliku teenistuse seadus näeb ette, et justiitsminister võib kinnitada esimese ja teise astme kohtu koosseisu kehtestamise ja teenistuskohdade liigitamise korra, kuid peab eelnevalt ära kuulama KHN-i arvamuse. Tahame muuta korra lisa nr 2, mis sätestab struktuuriüksuste ja teenistuskohdade näidisloetelu. Muudatused on projektis nähtavad. Muudatused on tingitud kohtutes juba toimunud või planeeritud struktuurilistest või koosseisulistest muudatustest. Näiteks on kohtutest kadunud avalike suhete teenistus ja avaliku teenistuse juht ning seetõttu on need ka korrast välja võetud.

Otsus: KHN avaldab arvamust, vastuväiteid ei olnud.

6. Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ettekande tutvustus – KS § 41 lg 3 p 3 alusel
– Riigikohtu esimees Villu Kõve

V. Kõve: Sellel aastal planeerisin põhiliselt rääkida kriminaalmenetlusest. Keskseks ettekande teemaks on kohtute toimetulek koroonakriisis. Kontsentreeritult üritan esimeeste kokkuvõtte edasi seadusandjale anda. Kavas on rääkida kitsaskohtadest – kriminaalmenetluse üldmenetluse asjad, kriitilised menetlused seoses hooldekodude sundistungitega, liigjäigad tähtjad hagi tagamisel, pankrotimenetluse sundistungid ja videoistungite parem legaliseerimine. Lisaks üldised teemad, nagu kohtutevahelise koormuse ühtlustamine Harju Maakohtu ülekoormuse vähendamiseks, menetluses olevad eelnõud ja edasised kavatsused, kas ja kuidas kohtualluvusi koondada või kuidas kohtuasju lihtsamalt ümber jagada.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Istungi lõpp 22.05.2020.a kell 12.55

/allkirjastatud digitaalselt/

Villu Kõve
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Eneli Kivi
Protokollija